

ABSTRAKT

Diplomová práce je zaměřena na stav současného pubescentního čtenářství. Zjišťuje základní znaky čtenářství žáků vybrané základní školy. Zabývá se charakteristickými projevy jejich čtenářského chování, čtenářskými zájmy a postoji, popisuje jejich vztah ke čtení. Nahlíží také na různé faktory, které ovlivňují rozvoj dětského čtenářství. Zkoumá, jakou pozici má čtení v konkurenci ostatních volnočasových aktivit současných pubescentů. Zajímá se také o to, zda je pubescentní čtenářství opravdu v „krizi“, stejně jako se snižuje úroveň čtenářské gramotnosti českých žáků, jak se v posledních letech ukazuje ve výsledcích mezinárodních výzkumů.

Teoretická část představuje základní charakteristiku pubescentního čtenářství s ohledem na vývojová specifika dané věkové skupiny. Věnuje se také tomu, jakým způsobem pubescentní čtenářství ovlivňuje školní literární výchova. Sleduje i čtenářskou gramotnost a její postavení v základním kurikulárním dokumentu pro základní školy. Uvádí rovněž stručný vhled do historie výzkumů čtenářství v České republice s důrazem na výsledky soudobých výzkumů.

Cílem empirické části práce bylo popsat současný stav pubescentního čtenářství žáků na vybrané základní škole, zjistit základní charakteristiky jejich čtenářských zájmů a postojů a popsat jejich vztah ke čtení. Snahou také bylo zachytit případné rozdíly v těchto charakteristikách mezi žáky 6. a 9. ročníku. Po prostudování odborné literatury bylo stanoveno 17 hypotéz, které byly vyhodnoceny na základě dotazníkového šetření, jehož se zúčastnilo 74 respondentů, žáků 6. a 9. ročníku.

Potvrdilo se, že u většiny pubescentů vybrané školy nepatří četba knih mezi nejoblíbenější ani nejčastější volnočasové činnosti. Konkurenci jí tvoří hlavně hra s kamarády a různé mediální aktivity, jako je například sledování a komunikace na sociálních sítích, hraní her na mobilním telefonu nebo počítači, sledování filmů, seriálů a videí na internetu nebo DVD. S tím také souvisí zjištění, že pubescenti se s literárním dílem nejraději seznamují prostřednictvím jeho filmové adaptace. Výsledky šetření také ukázaly, že s rostoucím věkem pubescentů ještě klesá obliba čtení, stejně jako frekvence přípravy do školy. Pokud si pubescenti ale čtou, tak je to ve většině případů z důvodu zábavy a relaxace. Další silným motivem pro četbu bývá i školní povinnost, kterou ovšem pubescenti nesou velmi nelibě. Preference poznávací funkce četby je tak u pubescentů zcela na ústupu. Jako hlavní zdroj informací totiž využívají snadno dostupný internet. V dotazníkovém šetření se rovněž potvrdila existence genderových odlišností v preferencích jednotlivých literárních žánrů.

Byla vyvrácena hypotéza, která předpokládala oblibu školní povinné četby. V dotazníkovém šetření se dokonce ukázalo, že pubescenti zastávají názor, že školní výuka jejich čtenářství

vůbec nepodporuje. Možným řešením nápravy by mohlo být, podle jejich názoru, zařazování četby vlastních knih do běžné výuky. Ve výsledcích se rovněž nepotvrdila hypotéza, která se týkala četby elektronických knih. Ačkoliv bylo u pubescentů zaznamenáno zvýšené využívání různých mediálních zařízení, k četbě e-knih je většina pubescentů nevyužívá.

KLÍČOVÁ SLOVA

čtení, dětské čtenářství, čtenářská gramotnost, pubescent, čtenářské chování a postoje, výzkum dětského čtenářství, základní škola